

EDITORIAAL

EEN TEVEEL AAN GAS LEIDT TOT VERZURING...

Als u dit leest is het vakantie. Duizenden kinderen worden weer elke dag op een zinvolle en creatieve manier opgevangen door de buitenschoolse kinderopvang en door vrijwilligers van de vakantiespeelpleinen; de leidingsploegen van de jeugdbewegingen werken zich uit de naad om hun leden een onvergetelijk kamp aan te bieden. Jonge mensen engageren zich, en dat verdient onze steun. Kinderen en jongeren leren samen leven met anderen, hun creativiteit wordt aangescherpt, ze leren oplossingen zoeken voor (kleine en soms grotere) problemen die zich in deze mini-maatschappij aandienen... Maar misschien hebben ondertussen ook de eerste klachten van verzuurde medeburgers wegens 'overlast' de kranten gehaald...

Vanmorgen hoorde ik op de radio een of andere Antwerpse schepen, waarvan ik de naam al lang vergeten ben, de stedelijke besparing in de sociale sector en de samenlevingsopbouw verdedigen. Al die structuren waren niet nodig, kostten te veel geld, en de bestaande noden konden veel beter opgevangen worden door vrijwilligers. De samenleving moest geresponsabiliseerd worden. De journaliste probeerde nog wat tegengewicht te bieden door te stellen dat door de sanering toch wel heel veel expertise verloren ging, maar dat was volgens mijnheer de schepen niet nodig: niets belet immers dat de voormalige werknemers hun expertise verder ter beschikking stellen als vrijwilligers... En dat zei die man zonder blikken en blozen. (Al kon ik dat laatste via de radio natuurlijk niet verifiëren...)

Terwijl de zesde staatshervorming het jeugdsancierecht wil overhevelen naar de Gemeenschappen, wordt het al onder kritiek staande systeem van de Gemeentelijke Administratieve Sancties nog snel uitgebreid naar jongeren vanaf 14 jaar. Aan de grootste kritiek op het systeem, de rechtsonzekerheid, wordt niets gedaan. Het begrip 'overlast' blijft even onduidelijk. Het is willekeur troef: je moet er de lijsten met onzinnige gemeentelijke reglementen, die in de pers verschenen, maar eens op nalezen. Bovendien eindigt de wereld van de jongeren niet bij de gemeentegrenzen: wat in de ene gemeente kan, mag niet in de andere... Of: "hoe onzekerheid het resultaat is van het fragmenteren van de bevoegdheden", zo stelde de Gezinsbond in haar reactie. De Gezinsbond pleit voor een globale, maatschappelijk gedragen visie die de nodige rechtswaarborgen biedt aan de bijzonder kwetsbare groep van minderjarigen.

Drie (op het eerste zicht) willekeurige evoluties, die wellicht een gunstige voedingsbodem vinden in ons evoluerend neoliberal maatschappijmodel (zie de bijdrage van Paul Verhaeghe in dit nummer). Waar vroeger sociale controle een en ander 'in der minne' kon regelen (toegegeven: mensen 'bemoeiden' zich soms té veel met mekaar), wordt nu alle heil verwacht van verscherpte controle (weet jij alle camera's in je buurt hangen?) en meer 'administratieve' en andere sanctionering door de overheid. Het is niet alleen een illusie over alles controle te kunnen uitoefenen (misschien wordt de overtreding van de regels er juist nog aantrekkelijker door?),

het is ook nefast voor de relaties en de verhoudingen tussen mensen.

We moeten aan mensen de verantwoordelijkheid voor hun daden en voor mekaar (voor hun 'naasten') teruggeven, in plaats van deze af te nemen en te vervangen door de extrinsieke 'motivatie' van de boete en de straf. Ook dit is responsabilisering, al denk ik dat de schepen dat niet helemaal bedoelde. Bovendien moeten de structurele oorzaken van onwelzijn en van overlast aangepakt worden. Een individueel schuldinductiemodel werkt immers niet. En om de Gezinsbond te citeren: "Het penaliserende karakter van de GAS-boetes valt niet te rijmen met de positieve impulsen die cruciaal zijn om resultaat te boeken." Het is duidelijk dat dit niet van de ene op de andere dag gebeurt. Dit vraagt ondersteuning vanuit de samenleving, in plaats van sanctionering: preventie, opvoedingsondersteuning, samenlevingsopbouw, buurtopbouwwerk, sociaal-cultureel werk, laagdrempelige, soms aanklappende hulpverlening... Die ondersteuning kan inderdaad komen van burens en familie, van het georganiseerd vrijwilligerswerk en de begeleide mantelzorg, van het verenigingsleven en het middenveld, maar ook van de professionele hulpverlening in al zijn verschijningsvormen.

Politieke spelletjes, waarbij de hete aardappel aan anderen doorgegeven wordt, getuigen niet echt van verantwoordelijk beleid. In tijden van schaarste moeten inderdaad keuzes gemaakt worden, maar dan moet er minstens gekozen worden voor de vrijwaring van de rechten van de kwetsbare leden van onze samenleving, en liefst nog voor een positieve discriminatie, voor een beleid dat vertrekt van de noden van de meest (kans)armen in plaats van de (minder urgente) noden van de middenklasse. Een positief ondersteunend beleid in plaats van een sanctionerend.

Net zoals het kleur- en reukloos CO-gas "de stille doder" genoemd wordt, dreigt de Gemeentelijke Administratieve Sanctie en de impliciete neoliberale visie op de samenleving die er achter zit, het initiatief van de burger te doden. Wanneer we willen werken aan deze 'verzuring' van de samenleving, is het belangrijk een tegengewicht te bieden vanuit het middenveld en vanuit de welzijnssector.

Fons Geerts, eindredacteur